

ЩОДО КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

В статті запропоновано використання концептуальних положень управління розвитком підприємств промисловості, зокрема досліджено побудову концепції на рівні механізмів до яких входять: механізм оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці; механізм модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки; механізм формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці.

The article concludes that the management of the development of an industrial enterprise in the conditions of the information economy requires from the managers of the accounting of a complex of problems faced by the enterprise as a result of rapid changes in the external environment, first of all in the aspect of the emergence of new technologies of informatization and automation of production and trading activities. The use of conceptual provisions for the management of the development of industrial enterprises is proposed, in particular the construction of a concept at the level of mechanisms has been investigated, which includes: a mechanism for evaluating the competitiveness of an industrial enterprise in the information economy; the mechanism of modernization of the industrial sphere of an industrial enterprise in accordance with the requirements of the information economy; a mechanism for forming a strategy for the development of an industrial enterprise in the information economy.

Ключові слова: механізм, концепція, управління, модель, розвиток, підприємство

Keywords: mechanism, concept, management, model, development, enterprise

Постановка проблеми. В результаті дослідження особливостей функціонування промислових підприємств в умовах інформаційної економіки встановлено, що світовий ринок, який в традиційних економічних теоріях є абстракцією, в умовах загального доступу до мережі Інтернет споживачів та виробників, перетворюється у реальність. Адже усі споживачі, виробники та продавці мають можливість обмінюватись інформацією без кордонів та перешкод, з мінімальними транзакційними витратами. Можливість прямої взаємодії споживача з виробником створює нові види конкуренції, коли перевагу мають ті промислові підприємства, що можуть забезпечити гнучкість та адаптивність своєї діяльності. Крім того, глобалізація економічної діяльності веде до швидкого переміщення капіталів та виробничих потужностей, а наявність суспільного інформаційного простору забезпечує можливість віддаленого здійснення багатьох видів діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання дослідження управління розвитком промислових підприємств є досить актуальними з позиції теорії та практики, що підтверджено рядом наукових праць з даної теми, зокрема [1-14]. Проте, питання розробки концепції управління розвитком підприємств промисловості в умовах інформаційної економіки на рівні конкретних механізмів та інструментів практичного

впровадження в діяльність підприємств залишаються недостатньо висвітленими в теорії.

Метою статті є дослідження концепції управління розвитком підприємств промисловості в умовах інформаційної економіки на рівні механізмів її побудови та впровадження.

Виклад основного матеріалу. Визначено, що для успішного функціонування в умовах інформаційної економіки промислове підприємство має вірно оцінити своє місце в оточуючому середовищі з врахуванням постійних змін, притаманних інформаційній економіці, визначити слабкі та сильні сторони своєї виробничої сфери, розробити заходи для вдосконалення своїх бізнес-процесів шляхом їх автоматизації та інформатизації, після чого інтегрувати розроблені заходи до загальної стратегії розвитку промислового підприємства. Це обумовлює склад другий рівня концепції управління розвитком промислового підприємства в умовах інформаційної економіки, рівня механізмів, що містить три основних механізми:

механізм оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці;

механізм модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки;

механізм формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці.

Зв'язок рівнів концепції управління розвитком промислового підприємства в умовах інформаційної економіки наведено на рисунку 1 [15].

Перший механізм потрібен для вставлення відповідності промислового підприємства умовам інформаційної економіки, що є першим кроком при розробці заходів щодо розвитку підприємства. В основу механізму оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці покладено відповідні теоретичні та методичні підґрунтя.

1. Методи системного аналізу для побудови інтегрованого показника конкурентоспроможності промислового підприємства, що відображає характеристики головних елементів системи підприємства з погляду інформаційної економіки.

2. Методи теорії управління для оцінювання якості управління з погляду конкурентоспроможності.

3. Методи економічної теорії для розробки порівняльних оцінок конкурентоспроможності та розробки інструментів моніторингу ринку та конкурентів.

4. Методи теорії інформатики для оцінювання конкурентоспроможності інформаційних потоків та в цілому якості обробки інформації на промисловому підприємстві, а також для побудови інформаційних систем моніторингу зовнішнього оточення та аналізу конкурентоспроможності промислового підприємства.

Для функціонування механізму оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці необхідні дані щодо конкурентів промислового підприємства та ринків, які мають вплив на підприємство. Такими ринками є як ринки продукції, що виробляє промислове підприємство або які можуть бути заміниками для його продукції, так і ринки сировини, матеріалів та комплектуючих, що використовуються у виробничому процесі.

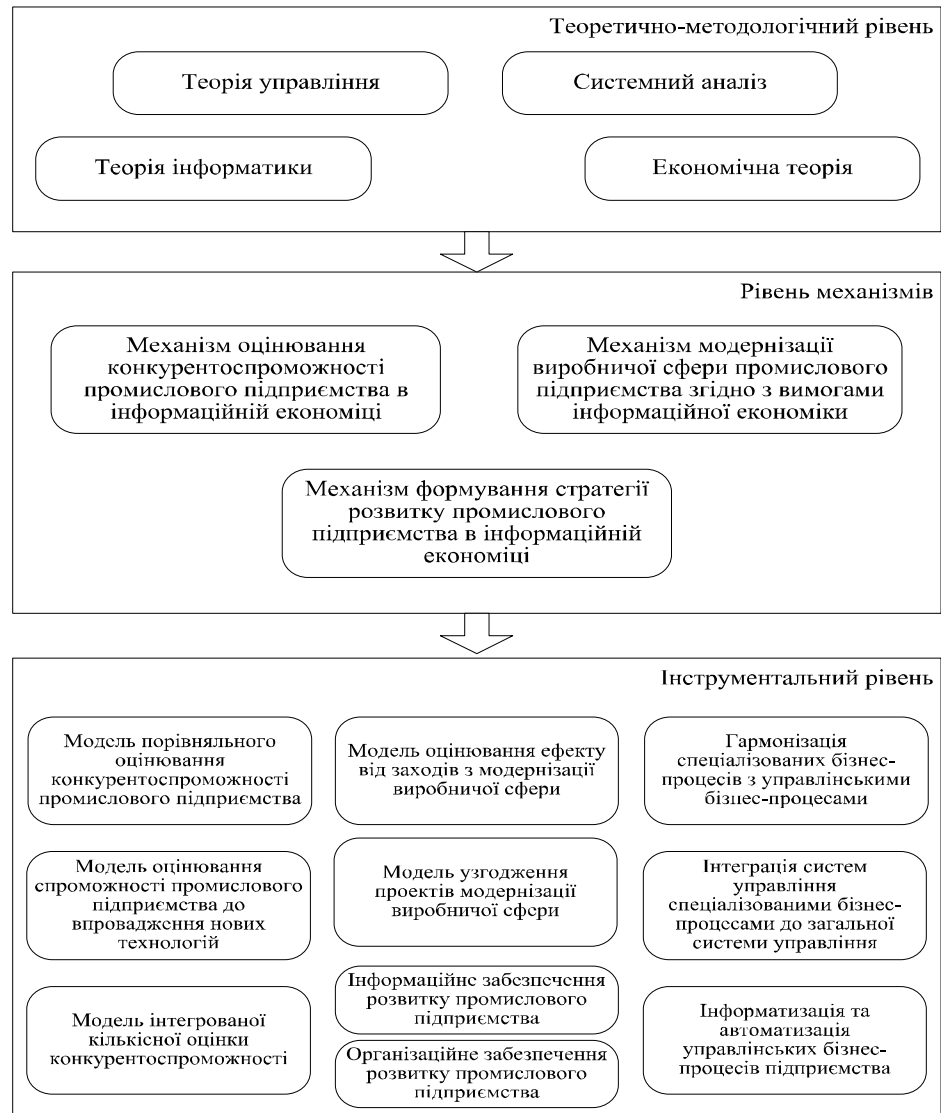

Рис. 1. Зв'язок рівнів концепції управління розвитком промислового підприємства в умовах інформаційної економіки

Також, слід розглядати ринки фінансових ресурсів та людського капіталу. Крім того, необхідно аналізувати ринок технологій, тобто патентів та обладнання, які можуть допомогти промислому підприємству перейти на інший технологічний уклад та отримати конкурентні переваги. Саме ці фактори зовнішнього середовища мають основний вплив на показник конкурентоспроможності промислового підприємства в умовах інформаційної економіки.

Інформаційним виходом механізму оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці є оцінка конкурентоспроможності та складові цієї оцінки. Причому складові оцінки є проміжним результатом, який аналізується в процесі роботи механізму та дає можливість здійснити уточнююче оцінювання. Також складові оцінки можуть використовуватись наступним механізмом для додаткових уточнень. Головним інформаційним виходом є інтегрована оцінка конкурентоспроможності промислового підприємства, яка має бути представлена у декількох вимірах. Кожен вимір відповідає окремому напрямку оцінювання конкурентоспроможності, в якості яких для промислового підприємства з погляду відповідності умовам інформаційної економіки обрано такі: ступінь автоматизації виробництва, спроможність впроваджувати нові технології, ступінь інформатизації бізнес-процесів, ступінь представлення підприємства у інформаційному просторі.

Наступним є механізм модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки. Цей механізм на підставі встановленої конкурентоспроможності промислового підприємства дає можливість сформулювати заходи з модернізації підприємства для його розвитку у відповідності до умов інформаційної економіки.

В основу механізму модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки покладено такі теоретичні та методичні підґрунтя: методи системного аналізу для розподілу заходів з модернізації між підрозділами підприємства та встановлення залежностей між ними, а також встановлення послідовності заходів; методи теорії управління для формування первинного набору можливих заходів з модернізації, розрахунку потреб у ресурсах та групування окремих заходів у проекти; методи економічної теорії для розрахунків наслідків заходів з модернізації для промислового підприємства, його контрагентів та економічного середовища в цілому; методи теорії інформатики для оцінювання заходів з модернізації промислового підприємства, що стосуються автоматизації та інформатизації.

Інформаційним виходом для механізму модернізації виробничої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки є оцінки конкурентоспроможності промислового підприємства а також дані від конкурентів, споживачів продукції та фірм, що здійснюють автоматизацію та роботизацію промислових підприємств. Від конкурентів використовується інформація щодо технологій, які вони використовують при виробництві та реалізації продукції, а також щодо особливостей управлінських бізнес-процесів. Споживачі є джерелом інформації щодо задоволені та незадоволені споживчі потреби, які пов'язані з продукцією, що виробляє промислове підприємство. Фірми з автоматизації виробництва пропонують можливі варіанти модернізації та вдосконалення діяльності промислового підприємства. Крім того, може залучатись інформації від консалтингових фірм, органів влади, посередників, що реалізують продукцію підприємства, постачальників сировини тощо.

Інформаційним виходом механізму є проекти модернізації виробничої сфери промислового підприємства в умовах інформаційної економіки. Кожен проект характеризується набором заходів з модернізації, графіком їх реалізації, оціночними витратами ресурсів, очікуваним ефектом від реалізації з погляду впливу на загальну конкурентоспроможність в умовах інформаційної економіки та на фінансовий

результат підприємства. Крім того проміжним інформаційним результатом є оцінки впливів окремих заходів на конкурентоспроможність та фінансовий результат, а також залежності між заходами. Залежності відображають сумісність заходів та необхідність їх послідовної реалізації.

Завершується цикл розробки управлінських рішень щодо розвитку промислового підприємства за допомогою механізму формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці. Цей механізм є необхідним для інтеграції розроблених проектів з модернізації підприємства до загальної стратегії його розвитку, адже процес розвитку підприємства має не лише враховувати необхідність пристосування до інформаційної економіки, але й інші аспекти функціонування промислового підприємства в економічному та політичному середовищі.

В основу механізму формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці покладено такі теоретичні та методичні підґрунтя: методи системного аналізу та методи теорії управління для гармонізації спеціалізованих бізнес-процесів з управлінськими бізнес-процесами та інтеграції систем управління спеціалізованими бізнес-процесами до загальної системи управління промисловим підприємством; методи економічної теорії для оцінювання впливів заходів на якість управлінських рішень та оптимізації проектів розвитку управлінської сфери; методи теорії інформатики для розробки інструментів збереження, контролю та попередньої обробки управлінської інформації.

Інформаційним входом для механізму формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці є проекти модернізації виробничої сфери промислового підприємства в умовах інформаційної економіки. Крім того, для узгодження проектів заходів з модернізації з іншими промислового підприємства в умовах інформаційної економіки

заходами щодо розвитку підприємства можуть використовуватись оцінки впливів окремих заходів з модернізації на показники функціонування підприємства та графи залежностей між заходами. Також вхідною інформацією для механізму є попередня загальна стратегія розвитку промислового підприємства.

Інформаційним результатом механізму є заходи щодо стратегічного розвитку промислового підприємства в умовах інформаційної економіки, а також графи інформаційних потоків і відповідності між інформаційними потоками та бізнес-процесами підприємства. Заходи щодо стратегічного розвитку враховують як потребу розвитку з врахуванням вимог інформаційної економіки, так і загальні потреби розвитку та цілі, що встановлено власниками промислового підприємства. Таким чином, забезпечується відповідність між цілями, що обумовлено вимогами інформаційної економіки (такими, як модернізація виробничої сфери) та цілями, що є притаманним для власників бізнесу (передусім, отримання прибутку або зростання вартості підприємства).

Отже, зазначені механізми, що входять до концепції управління розвитком промислового підприємства в умовах інформаційної економіки, мають використовуватись послідовно, при цьому виникають інформаційні потоки між механізмами, наведені на рис. 2.

Рис. 2. Послідовність функціонування механізмів управління розвитком

Висновки. Таким чином, встановлено, що управління розвитком промислового підприємства в умовах інформаційної економіки потребує від керівників врахування комплексу проблем, що постають перед підприємством внаслідок стрімких змін у зовнішньому середовищі, передусім в аспекті виникнення нових технологій інформатизації та автоматизації виробничої та торговельної діяльності. Тому для управління розвитком необхідна наявність цілісної концепції, що являє собою обґрунтування системи теорій, механізмів, засобів, моделей, методів та інших інструментів для розробки управлінських рішень на промисловому підприємстві при встановленій цілі розвитку підприємства та в умовах зовнішнього середовища, що має риси інформаційної економіки.

Запропоновано використання концептуальних положень управління розвитком підприємств промисловості, зокрема досліджено побудову концепції на рівні механізмів до яких входять: механізм оцінювання конкурентоспроможності промислового підприємства в інформаційній економіці; механізм модернізації виробни-

чої сфери промислового підприємства згідно з вимогами інформаційної економіки; механізм формування стратегії розвитку промислового підприємства в інформаційній економіці.

1. *Ващенко Н.В.* Обґрунтування концепції управління розвитком підприємства / Н. В. Ващенко // Академічний огляд. – 2014. – № 1. – С. 94-102;
2. *Гринько Т.В.* Управління адаптивним інноваційним розвитком промислових підприємств: економічне обґрунтування та концептуальні засади: моногр. / Т.В. Гринько. – Донецьк: Ін-т економіки пром-сті, 2011. – 352 с.;
3. *Давлетбаева Н.* Концепция гармонизации системы управления инновационным развитием промышленных предприятий Украины и Казахстана / Н. Давлетбаева // Економіка і регіон. – 2015. – № 2. – С. 9-14.;
4. *Дербенцев В.Д.* Економічна кібернетика В.Д. Дербенцев, Семьонов Д.С., О.Д. Шаралов. – К.: КНЕУ, 2004. – 231 с.;
5. *Дли И.М.* Корпоративное управление и сбалансированное развитие промышленного предприятия / И.М. Дли, О.С. Масютин // Российское предпринимательство. – 2007. – № 4. – Вып. 2 (89). – С. 125-129;
6. *Коверга С.В.* Концепція управління збалансованим розвитком промислових підприємств / С. В. Коверга // Економіка промисловості. – 2014. – № 3. – С. 43-56;
7. *Колін К.К.* Становление информатики как фундаментальной науки и комплексной научной проблемы // Сб. науч. тр. Системы и средства информатики. Специальный выпуск. Научно-методологические проблемы информатики / Под ред. К.К. Колина. – М.: ИПИ РАН, 2006. – С. 7-57;
8. *Коноплянко З.Д.* Багатозначні структури та кодування систем економічної кібернетики: Моногр. / З.Д. Коноплянко, В. М. Чаплига, М. В. Чаплига; Нац. банк України. Львів. банк. ін-т. – Л., 2004. – 314 с.;
9. *Корнейчук Б. В.* Информационная экономика / Б. В. Корнейчук. – СПб.: Питер, 2006. – 400с.;
10. *Лидовский В.В.* Теория информации / В. В. Лидовский – М.: Спутник+, 2004. – 111 с.;
11. *Мельничук Л.С.* Теоретичні засади та проблеми втілення концепції сталого розвитку підприємств в Україні / Л. С. Мельничук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 17(3). – С. 41-43.;
12. *Москаленко В. В.* Концепция решения задачи координации развития предприятия / В. В. Москаленко, С.В. Бронин, М. А. Гринченко, М. В. Глебова // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2013. – № 2. – С. 24-32;
13. *Мунтиян В.И.* Основы теории информационной модели экономики / В.И. Мунтиян. – Киев: КВИЦ, 1999. – 368с.;
14. *Hroznyi I.* Development of industrial enterprise: methodical approach / I. Hroznyi, E. Malevsky, N. Tarasova / Економіка і управління – науковий журнал - №3 (76) – Київ: Європ. універ. - 2017 – С. 40-46;
15. *Квілінський О.С.* Аналіз підходів до побудови концепції управління розвитком промислового підприємства в умовах інформаційної економіки / О.С. Квілінський // Економіка і управління – науковий журнал - №3 (80) – Київ: Європ. універ. - 2018 – С. 30-36.